

Til: Klima- og miljødepartementet

Kopi: Oslo og Omland Friluftsråd
Forum for Natur og Friluftsliv Oslo og Akershus
Østmarkas Venner
Lillomarkas Venner

Søndre Sandås, 28. oktober 2024

Høring – forslag til endringer i markaloven – uttalelse fra Naturvernforbundet i Oslo og Akershus – ref. 24/2524

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) viser til høring av forslag til endringer i markaloven med høringsfrist 28. oktober 2024.

Lovens gjeldende formål, §1, 1.ledd:

«Formålet med loven er å fremme og tilrettelegge for friluftsliv, naturopplevelse og idrett. Loven skal sikre Markas grenser og bevare et rikt og variert landskap og natur- og kulturmiljø med kulturminner.»

NOAs MERKNADER

1. NOA mener det er uheldig at lovarbeidets begrensede mandat har medført at andre viktige endringer av loven ikke er vurdert

Departementets arbeid med revisjonen synes å ha vært begrenset til en gjennomgang av erfaringer med praktiseringen av loven, tolkningsuttalelser og uttalelser fra Sivilombudet, samt innarbeiding av vedtak fattet som del av Stortingets behandling av loven, jf. høringsnotatet kapittel 1, tredje avsnitt. På regjeringens hjemmeside 28.06.2024 uttaler klima- og miljøminister Andreas Bjelland Eriksen¹:

« - For første gang i markalovens historie sender vi nå på høring forslag til en større revisjon av loven. (...) Målet er en lov som blir mer brukervennlig».

I lys av nyere relevant lovarbeid, Norges tilslutning til internasjonale avtaler, ny kunnskap om natur og miljø og Markanaturens betydelige verdi for befolkningen fysiske og psykiske helse mener NOA at revisjonen av loven også burde ha omfattet forslag om forsterkning av natur- og miljøhensynene i Marka

Slike forbedringer av loven ville være:

- a. Inkludere restaurering av natur i lovens formålsparagraf
Bestandsskogbruk preget av omfattende flatehogster har siden 1940-tallet omformet skogene i Marka til ensaldrede og ensartede delområder med lite variasjon i alder, treslagssammensetning og struktur.

---

¹ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/horing-av-endringer-i-markaloven/id3047413/>

- b. Hjemle skogbrukslovens markaforskrift i markaloven og revidere forskriften
Skogbruk er den aktivitet som har størst innvirkning på markalovens formål knyttet til friluftsliv, naturopplevelse, landskapskvaliteter og naturmiljø. Skogbrukslovens markaforskrift bør hjemles i markaloven og revideres i lys av lovens formål, inklusive nytt delformål om naturrestaurering, ny kunnskap og relevant nyere lovarbeid.
- c. Viktige natur- og friluftslivsområder utenfor markalovens geografiske virkeområde bør innlemmes i Marka
Som del av Norges tilslutning til naturavtalen – og i lys av markaområdenes store og økende betydning for befolkningen – bør det påstartes et arbeid for å utvide markalovens geografiske virkeområde til å omfatte flere verdifulle natur- og friluftslivsområder rundt stor-Oslo. Forslag til aktuelle områder er gitt som vedlegg til denne uttalelsen.
- d. Inkludere bestemmelser som effektivt forhindrer lysforurensning i Marka

2. § 5 og 6: Den samlede virkning av unntakene i § 5, 2.ledd og § 6 er etter vårt syn uforenlig med lovens formål.

NOA støtter forenkling av loven som ikke er i konflikt med markalovens formål, men vi mener unntaksbestemmelsene i § 5, 2.ledd og § 6 samlet innebærer en uakseptabel liberalisering av loven, i konflikt med lovens formål.

Merknader til § 5, 2.ledd:

Følgende unntak må tas ut: §5, 2.ledd pkt c) rivning. Rivning av bygning og evt. planlagt nytt bygg i Marka må vurderes i sammenheng opp mot lovens formål.

Flere av unntakene i §5, 2.ledd synes å være tilpasset norm for boligområder heller enn ivaretagelse av markalovens formål. Vi savner en realistisk vurdering av hvilke samlede konsekvenser unntakene vil ha for natur, friluftsliv og landskapskvaliteter i tilknytning til markahyttene. **Følgende unntaksbestemmelser bør derfor strykes, alternativt må skrankene for hva som tillates strammes kraftig inn for § 5, 2.ledd, punktene:**

- d) mindre fylling eller planering av terreng (...),
- e) forstøtningsmur (...),
- g) fast dekke på uteplass på inntil 50m² på hver eiendom (...),
- h) levegg (...),
- i) terrasser (...)

Tilsvarende må rekkevidden av fasadeendringer (pkt b) minimum avgrenses til ikke å omfatte utskiftning til større vindusareal uten dispensasjonssøknad. Økt vindusareal har en innvirkning på naturmiljø og naturopplevelse ved økt reflektering av sollys og mer lysutstråling i døgnets mørke timer. Dette vil også påvirke landskapskvaliteter i Marka.

Punkt g) har videre rammer enn unntak gitt i byggesaksforskriften § 4-1. Det kan ikke aksepteres at markaloven som skal ivareta naturmiljø, naturopplevelse, friluftsliv, kulturmiljø og landskapskvaliteter gir videre rammer for slike tiltak enn plan- og bygningssloven.

Unntakene vil samlet trolig medføre økt anleggsvirksomhet, transport m.v. i Marka, både på veier og i utmark, over lang tid fremover. Vi kan ikke se at departementet har vurdert unntakenes samlede omfang og virkning opp mot lovens formål.

Merknader til § 6 c) idrettsanlegg:

Bestemmelsen er uendret, men vi vil bemerke at nye idrettsanlegg og utvidelse av eksisterende anlegg erfaringsmessig alltid kommer i konflikt med lovens to andre formål; naturopplevelse og friluftsliv, og samtidig medfører en forringelse av Markas naturmiljø og landskapskvaliteter. Vi viser til utvidelsene av anleggene i Linderudkollen og Marikollen, samt nye anlegg etablert på Solli og ved Vestmarksetra.

Merknader til § 6 d): utfartsparkeringer bør strykes:

Departementet foreslår at «utfartsparkeringer» legges til i punkt d), men dette forslaget bør etter NOAs syn strykes. Heller enn en liberalisering av markaloven, bør det prioriteres å tilrettelegge for et godt kollektivtilbud inn mot Marka, jf. Gjøvikbanen, t-banelinjene med stopp langs marka og buss-ruter til Markas utfartssteder. Trygge gangveiforbindelser og grønne korridorer fra byer og boligområder inn mot Marka er et tiltak som muliggjør at flest mulig kan starte turen hjemme.

Merknader til § 6 e): Omfang av «kommunale planer for spredt boligbyggelse i Sørkedalen og Maridalen» må presiseres:

Vi viser til Sivilombudets sak 2021/1831 - Bestemmelser om spredt utbygging i kommunal plan etter markaloven.

I lys av Sivilombudets uttalelse kan ikke feltutbygginger som «Brennatunet» i Sørkedalen regnes som begrenset spredt boligbygging i tråd med lovens forarbeider.

Etter NOAs syn kan følgende aksepteres som «spredt boligbebyggelse»:

- a) Tilbygg/ombygging av eksisterende boliger til generasjonsboliger.
- b) Nye boliger som kan tilpasses eksisterende boliger på eksisterende tomter.

En slik utbygging må ha begrenset omfang, skje i tilknytning til eksisterende bebyggelse, være naturlig tilpasset kulturlandskapet og bidra aktivt til å opprettholde etablert lokalsamfunn.

NOA mener en presisering av unntaksbestemmelsen § 6 e) er nødvendig for å unngå utvidet tolkning ved senere praktisering av bestemmelsen.

Merknader til § 6 f):

NOA mener modernisering av eksisterende serverings- og overnattingssteder som hovedregel må skje innenfor rammene av gjeldende bygningsmasse og arealavtrykk.

Tiltak som medfører økte arealinngrep i Marka, er ikke ønskelig. «Utvidelse» bør derfor strykes.

Som «etablering ...» støtter NOA at eksisterende bygningsmasse i Marka kan omgjøres til enkle serveringssteder eller ubetjente overnattingssteder som for eksempel del av DNTs tilbud. Betjente overnattingssteder krever en forretningsmodell med høyt belegg og dertil økt trafikk knyttet til varetransport, tjenester og vedlikehold og gjester, som ikke vil være forenlig med lovens formål.

Som «etablering» kan ikke regnes nybygging med formål serverings-/overnattingssted.

Merknader til § 6 g) «tiltak som har til formål å fremme eller tilrettelegge for friluftsliv, idrett eller naturopplevelse for allmennheten»:

NOA kan ikke se behov for den vide og udefinerte åpning som nytt punkt i) gir for fremtidige tiltak i Marka. Heller er det en risiko for at dette punktets ordlyd kan hjemle tiltak som kun fremmer ett av lovens formål.

Tiltak som har til formål å fremme eller tilrettelegge for friluftsliv og idrett er allerede hjemlet i punktene b) stier og løyper, c) idrettsanlegg og f) knyttet til serverings- og overnattingssteder.

Punkt g) bør følgelig strykes.

Merknader til § 6 i) «videreføring av eksisterende tiltak som er i tråd med tidligere vedtak etter markaloven»:

Til dette punkt vil vi påpeke at som «videreføring» kan ikke regnes utvidelser i Marka av de eksisterende steinbrudd/masseuttak som ligger i/inntil Marka.

3. § 10: Motorferdsel må reguleres i markaloven.

Markaloven og motorferdselsloven har ikke samme formål. Bestemmelser i motorferdselsloven endres uavhengig av Markaloven og både bestemmelser i gjeldende motorferdselslov og fremtidige lovendringer vil kunne komme i konflikt med Markalovens formål. Av den grunn mener NOA det er riktig å fastsette rammene for motorferdsel i Marka direkte i markaloven som foreslått i departementets alternativ 2.

Med henvisning til markalovens formål, bør motorisert ferdsel i Marka innstrammes og begrenses til et minimum. Vi viser til at departementet med hjemmel i markaloven § 10, 5.ledd «kan ved forskrift forby eller begrense ferdselen med motorkjøretøy på privat veg for andre enn fastboende og besøkende til disse (...)». Slik forskrift er ikke fastsatt og reguleringen og omfanget av biltrafikk er svært ulikt i ulike deler av Marka. Vi viser blant annet til at betalingsbom ved Gaupesgardveien gir tilgang med bil til store deler av Krokskogen.

4. Merknader til § 14.

NOA slutter seg til 1. og 3. ledd, men ser i 2. ledd et behov for å innta et krav om at tiltaket skal være i samsvar med plan og forenlig med lovens formål. Jf. paragraf 7,2.ledd i dagens lov og Innst.O.nr.58 (2008-2009).

Marka er i det alt vesentlige planmessig behandlet som et LNF-areal av kommunene. LNF-kategorien skriver fra en periode før Markaloven var påtenkt og innebærer ikke at planmyndighetene har tatt stilling til konkrete landbrukstiltak. Kfr. Dammyrdalsveien.

Som berørt på side 46 i høringsnotatet har forvaltningen likevel lagt seg på en innskrenkende tolkning av paragraf 14, 2. ledd etter vårt syn uten forankring i lovt tekst og ordlyd.

Presiseringen i 3. ledd med krav til plangodkjennelse før tillatelse etter Markaloven innvilges betraktes som viktig. Vurdering i h.t. Markalovens formål må foreligge før tillatelse kan vedtas.

I 4. ledd foreslås en bestemmelse som effektivt fjerner det vern Marka er avhengig av for sikring av natur- og friluftsverdier. Skogsbilveier er reelt sett det tiltak som representerer den største trussel mot Markanaturen. Denne bestemmelse vil muliggjøre oppstart / bygging av større veganlegg uten planmessig avklaring, alene basert på tillatelse etter landbruksveiforskriften. Bestemmelsen er uforenlig med Markalovens formål og må utgå.

5. § 17: NOA støtter at kommunene skal ha plikt til å følge opp overtredelser av markaloven.

Med vennlig hilsen

NATURVERNFORBUNDET I OSLO OG AKERSHUS

Håkon Eide Gundersen (sign.),
Daglig leder

Nikolai Norman (sign.),
Styreleder

Vedlegg (neste side):

- Aktuelle områder for utvidelse av markalovens geografiske virkeområde

Vedlegg: Aktuelle områder for utvidelse av markalovens geografiske virkeområde

Aktuelle områder for utvidelse av Marka vil minimum være:

- *Nordre deler av Nordmarka i Jevnaker og Lunner kommuner.*
I mangel av markagrense har områdene nord for Tverrsjøstallen / Mylla vært gjenstand for omfattende feltutbygging av fritidsboliger, med ødeleggelse av natur og betydelige negative følger for friluftsliv og naturopplevelse. Utbyggingen har også medført vesentlig forringelse av landskapskvalitetene i nærliggende markaområder i form av lys- og lydforurensning og hyttefeltenes dominerende posisjon i terrenget.
- *Bislingen-området og områdene rundt Klattertjernene* i Lunner kommune, avgrenset av Rv 4 i øst, Sveavegen/Myllavegen i nord og gjeldende markagrense i vest.
- *Områdene i Romeriksåsene nord for gjeldende markagrense*, nordvest mot Grua.
- *Større deler av Romeriksåsenes østlige deler*, ned mot eksisterende boligfelter og landbruksområder i øst.
- *Området avsatt til idrettsformål (skytebane) ved Lahaugmoen* i Lillestrøm kommune, som bør tilbakeføres til Marka
- *Nesodden, Frogmarka og Svartskog*
- *Kjekstadmarka og Hurumlandet*
- *Området utenfor Marka øst for Trulsrudkollen* i Lommedalen, Bærum kommune